

Porušení pravidla zastupování členy

Profesor Jan Dědič se ve svém příspěvku prezentovaném na letošních Karlovarských právnických dnech věnoval zastupování právnické osoby členy statutárního orgánu, a to s akcentem na obchodní korporace.

„čtyř očí“ při statutárního orgánu

Nový občanský zákoník,¹ na rozdíl od občanského zákoníku z r. 1964 po jeho novelizaci zákonem č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník,² a od obchodního zákoníku,³ při úpravě právnických osob nerozlišuje mezi přímým jednáním právnické osoby a jejím zastoupením. Podle koncepce zvolené v novém občanském zákoníku je právnická osoba při právních jednáních vždy zastoupena (viz § 161 až 166 ObčZ). Podle koncepce občanského zákoníku 1964 jednala právnická osoba přímo svým statutárním orgánem, nebo za ni jednali zástupci.⁴ Ještě precizněji vystihoval toto pojetí § 13 odst. 1 ObchZ, který stanovil, že právnická osoba jedná statutárním orgánem, nebo za ni jedná zástupce. Zvláštní

druhy zastoupení pak obsahoval § 14 ObchZ (prokura) a § 15 ObchZ (zástupce při provozu podniku).

Obecná pravidla, jež by určovala, jakým způsobem jedná právnická osoba statutárním orgánem, občanský zákoník ani obchodní zákoník neupravovaly. Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dovedl pouze obecný závěr, že tam, kde chybí speciální úprava, je třeba analogicky aplikovat právní úpravu zastoupení v občanském zákoníku.⁵

Pravidla jednání právnické osoby jejím statutárním orgánem bylo nezbytné hledat v zákoně, který danou formu právnické osoby upravoval, a v jejím zakladatelském právním jednání. Jako příklad můžeme uvést právní úpravu obchodních společností a družstva v obchodním

zákoníku. V § 191 odst. 1 ObchZ se uvádělo, že statutárním orgánem akciové společnosti je představenstvo a za představenstvo jedná jménem společnosti každý jeho člen, nevyplývá-li ze stanov něco jiného. V § 133 ObchZ se stanovilo, že statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným je jeden nebo více jednatelů, a je-li jednatelů více, je oprávněn jednat jménem společnosti každý z nich samostatně, nestanoví-li společenská smlouva nebo stanovy jinak. Obdobné ustanovení obsahoval § 85 ObchZ ve vztahu k veřejné obchodní společnosti s tím, že statutárním orgánem jsou všichni její společníci, ledaže společenská smlouva určovala, že jsou to pouze někteří nebo jen jeden z nich a § 101 ObchZ obsahoval ▶

1) 1) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ObčZ“ nebo „nový občanský zákoník“).

2) Dále jen „občanský zákoník 1964“ nebo „ObčZ 1964“.

3) Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „ObchZ“).

4) V § 20 odst. 1 ObčZ 1964 se stanovilo: „Právní úkony právnické osoby ve všech věcech činí ti, kteří k tomu jsou oprávněni smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem (statutární orgány).“ V § 20 odst. 2 ObčZ 1964 se uvádělo: „Za právnickou osobu mohou činit právní úkony i jiní její pracovníci nebo členové, pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé. Překročí-li tyto osoby své oprávnění, vznikají práva a povinnosti právnické osobě, jen pokud se právní úkon týká předmětu činnosti právnické osoby a jen tehdy, jde-li o překročení, o kterém druhý účastník nemohl vědět.“ Kromě toho mohla mít právnická osoba smluvní zástupce (zástupce na základě plné moci).

5) Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2013, sp. zn. 21 Cdo 3694/2012 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2974/012, jež jsou dostupné na internetových stránkách Nejvyššího soudu.

shodně ujednáno ve vztahu ke komplementářům komanditní společnosti. V družstvu bylo statutárním orgánem zásadně představenstvo. Podle § 243 odst. 3 ObchZ za představenstvo jednal navenek předseda nebo místopředseda, nevyplývalo-li ze stanov něco jiného, avšak byla-li pro právní úkon předepsána písemná forma, bylo třeba podpisu alespoň dvou členů představenstva. Statutárním orgánem malého družstva byl předseda, popřípadě další člen pověřený členskou schůzí (§ 245 odst. 2 ObchZ). V družstvech s členstvím právnických osob, která měla méně než pět členů, musely určit statutární orgán stanovy (§ 245 odst. 3 ObchZ).

Nový občanský zákoník, jak bylo uvedeno výše, nepovažuje jednání statutárního orgánu, (resp. jeho člena) za právní jednání právnické osoby, ale za zastoupení.⁶ To lze podle

Má-li právnická osoba kolektivní statutární orgán nebo více individuálních statutárních orgánů, může zakladatelské právní jednání stanovit, že více členů statutárního orgánu musí jednat společně.

mého názoru nepochoybne dovodit z § 164 odst. 1 ObčZ, v němž se uvádí, že člen statutárního orgánu může právnickou osobu zastoupit ve všech záležitostech. Ve své podstatě však šlo o návrat k tomu, co dovozovala česká právní doktrína již za účinnosti obecného zákoníku občanského z r. 1811.⁷ Přes přetrvávající nejednotnost v názoru, zda zastoupení členem statutárního orgánu podle nového občanského zákoníku je zastoupením zákonným,⁸ nebo smluvním,⁹ nakonec se zdá, že převažuje názor, který zastával F. Sedláček, že jde o zastoupení *sui genesis*,¹⁰ které není ani zastoupením zákonným, ani zastoupením smluvním, přičemž se jednotliví autoři liší v názoru, nakolik lze na zastoupení členem statutárního orgánu aplikovat podpůrně i ustanovení o smluvním a zákonném zastoupení. Tento závěr potvrzuje i judikatura publikova-

ná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.¹¹ Nicméně z hlediska problému, zda je ratihabice možná, není zásadní, zda jde o zastoupení zákonné smluvní, nebo jiné.

Společné zastupování právnické osoby více členy statutárního orgánu

Další změna spočívá v tom, že nový občanský zákoník obecně upravuje zastupování právnické osoby členy kolektivního statutárního orgánu, které se použije ve všech případech, kdy u konkrétní právní formy právnické osoby není stanoveno jinak. V právní úpravě obchodních korporací se odchýlná úprava od občanského zákoníku neobjevuje (zákon o obchodních korporacích neupravuje vůbec zastupování obchodních korporací členy statutárního orgánu), takže se použije obecná právní úprava obsažená v § 164 odst. 2 ObčZ. Podle

- 6) Viz k tomu blíže Čech, P. Ke svéprávnosti právnické osoby a postavení člena jejího statutárního orgánu, Právní rozhledy č. 23–24/2016, s. 837–838, Čech, P., Šuk, P. Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní). Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA PLYGON, 2016, s. 17 až 22, Dvořák, T. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 540 a násl., Lasák, J. in Lavický, J. a kol. Občanský zákoník. I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. I. vydání. Praha. C. H. Beck: 2014, s. 840 a násl., Pelikánová I. in Černá, S., Štenglová, I., Pelikánová, I., Dědič, J. a kol. Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele. I. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 92 a násl., Zoulík, F. in Dvořák, J., Švestka, J., Zulkínová, M. Občanské právo hmotné. Sv. I. Díl první: obecná část. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 265. Ke stejnému závěru se kloní i judikatura Nejvyššího soudu ČR. Tak v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2015, sp. zn. 29 Cdo 880/2015 publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí stanovisek pod č. R 20/2016, se uvádí: „V této souvislosti Nejvyšší soud podotýká, že právní úprava užívá v souvislosti se způsobem, jak členové statutárního orgánu právnickou osobu zastupují, promiscue výrazy „zastupovat“ (§ 164 odst. 2 o. z.) a „jednat“ (§ 25 odst. 1 písm. g) ZVR, § 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř. či § 164 odst. 3 o. z.). Tím však není nikterak dotčena skutečnost, že s účinností od 1. ledna 2014 soukromé právo nerozlišuje přímé jednání právnické osoby a jednání jejího zástupce; členové statutárního orgánu právnické osoby jsou jejími zástupci.“
- 7) Tak např. Sedláček J. in Komentáři k československému obecnému zákoníku občanskému na str. 577 uvádí: „V právní vědě se činí rozdílu mezi zástupcem a orgánem. To značí toho, kdo jedná za právnickou osobu, pokud zastoupení opírá se o normu, jejíž personifikací je sama právnická osoba. Zástupcem je ten, kdo jedná za osobu fyzickou nebo právnickou, pokud se zastoupení opírá o jinou normu než v případě předcházejícím. Dosavadní právní věda personifikací normy dospěla k pojmu právnické osoby, a tudíž musela tak důsledně rozlišovat orgán a zástupce. Rozdělení toto – tak jako personifikace normy – je však metafyzické, a proto nemůžeme je přijíat, obzvláště když jsme jádro problému právnické osoby kritickým způsobem stanovili (Sedláček, Občanské právo čl. I, Všeobecné nauky. Čís. 282 a násl.).“ Při výkladu rozdělení zastoupení pak autor na str. 578 uvádí, že bude systematicky rozlišovat nestatutární zástupce právnické osoby zřízené na základě právního jednání, na základě zákona nebo úředního rozhodnutí a statutární zástupce právnických osob. Ty nazývá také orgány, ale v jiném smyslu, než se dosud činilo (viz Rouček, F., Sedláček, J. a kruh spolupracovníků. Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku i v Podkarpatské Rusi. Praha 1935 až 1937, Díl IV. §§ 859–1089, reprint Praha: CODEX Bohemia, s.r.o., 1998). Na tom nic nemění skutečnost, že odborná literatura v Rakousku dospěla postupně k názoru, že právnická osoba může jednat jen fyzickými osobami, buď přímo jako svými orgány, anebo jimi zmocněnými zástupci (viz Čech, P., Šuk, P. Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní). Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA PLYGON, 2016, s. 19, s odvoláním na komentář Kozioł, H., Bydliński, P., Bollenberger, R. a kol. Kurzkomentar zum ABGB, Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, Ehegesetz, Konsumentenschutzgesetz, IPR-Gesetz, Ram I und Ram II – VO, 3. vydání. Springer, Wien, New York, 2010, s. 32.). Ani Čech, P. a Šuk, P. však v citované publikaci na str. 17 a násl. nepochybně, že členové statutárního orgánu právnickou osobu zastupují.
- 8) Viz např. Čech, P. Rekodifikace: hlavní změny v právu společností. Právní rádce č. 5/2012, s. 5 a násl., Dvořák, T. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 540 a násl., Eichlerová, K. in Černá, S., Pliva S. a kol. Podnikatel a jeho právní vztahy. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013, s. 17, Juráš, M. Zastoupení právnické osoby v civilním právu – aktuální problémy. Právní rozhledy č. 12/2014, s. 428 a násl., Novotná Krtoušová, I. Následky konfliktu zájmů člena statutárního orgánu právnické osoby jako zástupce a právnické osoby jako zastoupeného, Právní rozhledy č. 17/2016, s. 591, Pelikánová I. in Černá, S., Štenglová, I., Pelikánová, I., Dědič, J. a kol. Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele. I. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 93, Štenglová, I., Havel B., in Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 134, Tomsa, M. in Štenglová, I., Dědič, J., Tomsa, M. a kol. Základy obchodního práva. Vysokoškolská učebnice. Praha: Leges 2014, s. 60, Zoulík, F. in Dvořák, J., Švestka, J., Zulkínová, M. Občanské právo hmotné. Sv. I. Díl první: obecná část. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 265.
- 9) Viz např. Pokorná, J. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 1089.
- 10) Viz Čech, P. Ke svéprávnosti právnické osoby a postavení člena statutárního orgánu při jednání za ni (nejen) v situaci zájmového střetu. Právní rozhledy č. 23–24/2016, s. 837 a násl., Čech, P., Šuk, P. Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní). Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA PLYGON, 2016, s. 21 a násl., Dědič, J. Úprava konfliktu zájmů v zákoně o obchodních korporacích ve vazbě na občanský zákoník, Právní rozhledy č. 15–16/2014, s. 524, Lasák, J. in Lavický, J. a kol. Občanský zákoník. I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. I. vydání. Praha. C. H. Beck: 2014, s. 843 a násl., Melzer, F. in Melzer, F., Tégl, P. et al. Občanský zákoník. Velký komentář. Sv. III. Praha: Leges 2014, s. 45, Svoboda, K. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 1037, Tichý, L. Obecná část občanského práva. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 342 a násl. Zulkínová, M. in Dvořák, J., Švestka, J., Zulkínová, M. a kol. Občanské právo hmotné, Svazek I. Díl první: Obecná část, Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 313.
- 11) Viz Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 8. 2015, sp. zn. 14 Cmo 184/2014 publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 42/2016. V odůvodnění rozhodnutí se uvádí: „Právní úprava účinná od 1. 1. 2014, jak je patrné z citovaného § 164 odst. 1 o. z., stojí na tom, že člen statutárního orgánu jedná jako zástupce právnické osoby sui genesis (nejedná se o zastoupení zákonné ani smluvní). Tento konceptní posun ale neznamená, že by jednání člena statutárního orgánu bylo na roveň postavené a libovolně kombinovatelné s jednáním smluvních či zákonných zástupců právnické osoby. Zákon nadále počítá při úpravě jednání za právnickou osobu výhradně se členem (členy) statutárního orgánu.“

tohoto ustanovení *náleží-li působnost statutárního orgánu více osobám, tvoří kolektivní statutární orgán.* Neurčí-li zakladatelské právní jednání, jak jeho členové právníckou osobu zastupují, činí tak každý samostatně. Občanský zákoník zde vychází z myšlenky, že právnícká osoba má pouze jeden statutární orgán. Toto pravidlo však prolamuje zákon o obchodních korporacích pro osobní společnosti a společnost s ručením omezeným, i když poněkud nekonzistentně.¹² Ve veřejné obchodní společnosti je tolik statutárních orgánů, kolik má společníků, již splňují požadavky § 46 ZOK, ledaže společenská smlouva určí, že statutárním orgánem jsou jen někteří nebo některý z nich. Totéž platí v komanditní společnosti ve vztahu ke komplementářům. Ve společnosti s ručením omezeným, jež má více jednatelů, je statutárním orgánem každý z nich, ledaže společenská smlouva určí, že tvoří kolektivní orgán. Z § 164 odst. 2 ObčZ plyne, že má-li právnícká osoba kolektivní statutární orgán, může zakladatelské právní jednání určit, že právníckou osobu

může zastupovat pouze několik členů statutárního orgánu společně (tzv. pravidlo čtyř očí). Lze však toto pravidlo aplikovat i na ty právnícké osoby, které mají více jednočlenných statutárních orgánů, jako je tomu u osobních společností a společností s ručením omezeným? Jazykovým výkladem ustanovení § 164 odst. 1 ve vazbě na § 164 odst. 2 ObčZ by šlo dovozovat, že nikoliv a že každý, kdo je člen individuálního statutárního orgánu, zastupuje vždy právníckou osobu samostatně, protože pravidlo o společném zastoupení je v § 164 odst. 2 ObčZ formulováno jen pro kolektivní statutární orgán. Odborná literatura¹³ i judikatura¹⁴ však dospěly k závěru, že ustanovení § 164 odst. 2 ObčZ je aplikovatelné i na právnícké osoby, které mají více jednočlenných statutárních orgánů. S názorem, že v případě, kdy je obchodní korporace zastupována více členy individuálních statutárních orgánů, lze v zakladatelském právním jednání sjednat pravidlo „čtyř očí“, souhlasím, avšak podle mého názoru nejde o obdobnou aplikaci § 164 odst. 2 ObčZ, ale opírám jej

Odborná literatura dosud nevěnovala mnoho pozornosti tomu, jak kvalifikovat právní jednání pouze jednoho ze zástupců, pokud nejednal i další ze společných zástupců.

o § 139 ObčZ, který stanoví, že má-li zastoupený pro tutéž záležitost více zástupců (a o to v daném případě jde), má se za to, že každý z nich může jednat samostatně. Z § 164 odst. 2 ObčZ lze pak analogicky dovozovat, že jinak může vyplynout jen ze zakladatelského právního jednání, pokud to zákon, jako je tomu u společnosti s ručením omezeným, nestanoví výslovně.¹⁵

Z výše uvedeného plyne, že má-li právnícká osoba kolektivní statutární orgán nebo více individuálních statutárních orgánů, může zakladatelské právní jednání stanovit, že více členů statutárního orgánu musí jednat společně. Již tradičně se v právní nauce podává, že k tomu, aby právní jednání zástupců, kteří jsou povinni jednat společně, zavázalo zastoupeného, je třeba, aby právně jednali jménem zastoupeného oba zástupci, a to buď současně, nebo postupně s tím, že při postupném jednání nejde o ratihabici, ale jednání zaváže zastoupeného až od okamžiku, kdy jednal druhý zástupce, tedy nikoliv zpětně k okamžiku, kdy jednal první zástupce.¹⁶

12) Podle § 44 odst. 4 ZOK je statutárním orgánem osobní společnosti každý její společník. V § 106 odst. 1 ZOK se však uvádí, že statutárním orgánem společnosti jsou všichni společníci, kteří splňují požadavky stanovené v § 46. V § 125 odst. 1 ZOK se zase uvádí, že statutárním orgánem společnosti jsou všichni komplementáři, kteří splňují požadavky stanovené v § 46. Z kombinace výše uvedených ustanovení je třeba dovodit, že statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti je každý její společník, který splňuje požadavky § 46 ZOK, ledaže společenská smlouva určí, že je jím jen jeden nebo více z nich a že statutárním orgánem komanditní společnosti je každý komplementář, který splňuje požadavky § 46 ZOK, ledaže společenská smlouva určí, že je jím jen jeden nebo více z nich. Podle § 44 odst. 5 ZOK je statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným každý jednatel, ledaže společenská smlouva určí, že více jednatelů tvoří kolektivní orgán. Podle § 194 ZOK je statutárním orgánem jeden nebo více jednatelů a určí-li tak společenská smlouva, tvoří více jednatelů kolektivní orgán.

13) Viz např. Čech, P., Šuk, P. Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní). Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA PLYGON, 2016, s. 24. Štenglová, I. in Štenglová, I., Havel, B., Čileček, F., Kuhn P., Šuk, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 381., Lasák, J. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala J. a kol: Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 346 a násl. Pokorná, J. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala J. a kol: Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, str. 1025.

14) Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. září 2015, sp. zn. 29 Cdo 880/2015 publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí stanovisek pod č. 20/2016, v němž se uvádí: „Má-li právnícká osoba kolektivní statutární orgán, anebo má-li více individuálních statutárních orgánů (např. společnost s ručením omezeným s více jednateli, kteří netvoří kolektivní orgán), svědčí (neomezeně) zástupčí oprávnění podle § 164 odst. 1 o. z. každému členu statutárního orgánu. Nicméně zakladatelské právní jednání může upravit způsob zastupování členy statutárního orgánu odlišně; může tak např. určit, že právníckou osobu musí zastupovat vždy více členů statutárního orgánu společně (tzv. „pravidlo čtyř či více očí“), může svědčit zástupčí oprávnění pouze některým členům statutárního orgánu (např. toliko předsedovi) apod. (§ 164 odst. 2 věta druhá o. z.).“

15) Viz § 146 odst. 1 písm. g) ZOK.

16) Viz např. Sedláček J. in Rouček, F., Sedláček, J. a kruh spolupracovníků. Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi Praha 1935 až 1937, Díl IV. §§ 859–1089, reprint Praha: CODEX Bohemia, s.r.o., 1998, s. 606, v komentáři k § 1011, uvádí: „Není-li nic jiného ustanoveno, mohou tyto osoby zastupovati zmocnitelne jen společně, tj. projev vůle musí být učiněn všemi zmocněnci, kteří dohromady tvoří zástupce zmocnitelova.“ Na s. 606 citovaného komentáře je uvedeno i rozhodnutí nejvyššího rakouského soudu z r. 1924, podle něhož se má zásada uvedená v § 1011 o společném jednání zástupců uplatnit i na zastupování zákonnými zástupci a orgány právnícké osoby. Ještě podrobněji k tomu např. Hermann-Otavský, K. in komentáři ke kolektivnímu prokuře upravené v čl. 41 všeobecného zákoníku obchodního uvádí: „Kolektivní zástupci zastupují jen pospolitě. Mohou jednati simultánně i sukcesivně; v tom případě pak teprve přistoupením posledního z nich stává se zastupováníi jednáním hotovým; přistoupení to nemá ráz ratihabice se zpětným vztahením účinků na dobu projevu prvního kolek. zástupce.“ (Hermann-Otavský, K. Všeobecný zákoník obchodní a pozdější normy obchodního práva v zemích historických. Díl I. Praha: Československý kompas, 1929, s. 94). Komentáře k novému občanskému zákoníku k tomu v podstatě mlčí. Výjimkou je Melzer, F. in Melzer, F., Těgl, P. et al. Občanský zákoník. Velký komentář. Sv. III. Praha: Leges 2014, který na str. 61 uvádí: „Mají-li zástupci jednat společně (kolektivní zastoupení, kolektivní plná moc), je třeba aby právní jednání učinili buď všichni společně, aby učinili obsahově shodné samostatné projevy vůle, nebo alespoň aby s ním vyjádřili souhlas. Souhlas může být i následný. Právní jednání zástupců však vyvolá právní následky až perfekt právního jednání posledního z nich.“ Podrobněji se však úpravou společného zastoupení zabývaly komentáře k § 31 odst. 3 občanského zákoníku 1964, byť se vztahovala jen ke smluvnímu zastoupení. Tak Knappová, M., Dvořák, J., a Šustek, P. in Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. I. svazek. § 1–147. Praha: Linde Praha, a.s., 2008, na s. 225 uvádějí: „Není-li to ale plnou mocí určeno, musí jednat všichni společně. Musí tedy jít o shodný projev vůle všech, ale nemusí jednat všichni současně. Právní následky nastanou po posledním projevu shodné vůle.“ Obdobně Švestka J. in Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Humlák, M. a kol: Občanský zákoník I. § 1–459. Komentář. I. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, na str. 285 píše: „V naposled uvedeném případě, není-li v plné moci určeno jinak (např. že jeden nebo několik zmocněnců jsou oprávněni jednat samostatně), musí jednat všichni zmocněnci společně, tj. musí všichni učinit shodný projev vůle. Teprve takové společné jednání zmocněnců je spojeno s právními následky zastoupení. Společné jednání zmocněnců nemusí být současně, stačí i jejich následné, leč obsahově shodné projevy vůle.“

► Právní důsledky porušení pravidel společného zastoupení

Odborná literatura však dosud nevěnovala mnoho pozornosti tomu, jak kvalifikovat právní jednání pouze jednoho ze zástupců, pokud nejednal i další ze společných zástupců (kromě toho, že není zavázán zastoupený). Jde o jednání bez plné moci, nebo o překročení plné moci, nebo o daném případě tyto instituty využít nelze, tedy takové jednání nemůže být zastoupeným dodatečně schváleno a zavázat jej? Této otázce se věnují komentáře a jiná odborná literatura až v poslední době. Svoboda K. uzavírá, že v případě zastoupení vyplývajícího přímo ze zákona nebo z rozhodnutí jde o exces, který se posoudí podle § 440 ObčZ a při smluvním zastoupení podle § 446 ObčZ, ale tento závěr nevztahuje bez jakékoliv argumentace na společné zastupování podle § 164 odst. 2 ObčZ.¹⁷ Melzer F. dochází k názoru, že v případě, že jedná jen některý ze společných zástupců, jde o překročení zástupčího oprávnění a nerozlišuje právní titul pro zastoupení.¹⁸ Odkazuje při tom i na shodné závěry v rakouském komentáři ke všeobecnému zákoníku občanskému.¹⁹ Speciálně jen důsledkům jednání jednoho ze společných zástupců (členů statutárního orgánu podle § 164 odst. 2 ObčZ) se pak stručně věnuje Dvořák, T.,²⁰ podrobněji Lasák, J.²¹ a nejpodrobněji Čech, P. a Šuk, P.,²² a to s rozdílnými závěry. Dvořák, T. konstatuje, že „ustanovení § 436 odst. 2 a § 437 až 440 ObčZ jsou podle všeho na orgán

právnícké osoby reálně neaplikovatelná, neboť tomu brání existence zvláštní zákonné úpravy (zejména § 151 odst. 2, § 159 a § 162 až 164), potřebné jistoty však není.“²³ Autor tedy nečiní rezolutní závěr a jeho argumentace je zcela nedostatečná, zejména z ničeho neplyne, že ve zmiňovaných ustanoveních nového občanského zákoníku, jež se vztahují k zastupování právnícké osoby členy jejího statutárního orgánu, existuje úprava, která by § 440 vylučovala.

Lasák, J. je již konkrétnější. Dochází k závěru, že § 440 ObčZ je aplikovatelný i na situace, kdy jednal jen člen statutárního orgánu, přestože jich podle zakladatelského právního jednání mělo jednat více. Argumentuje tím, že člen orgánu právnícké osoby je zástupcem právnícké osoby, a pokud za právníckou osobu jedná osoba, která k tomu nebyla oprávněna, tedy i člen statutárního orgánu právnícké osoby jednajících za právníckou osobu samostatně, přestože zakladatelské právní jednání vyžadovalo jednání více členů statutárního orgánu, zavazuje takové jednání právníckou osobu, pokud jej bez zbytečného odkladu schválí. Není-li takové jednání schváleno, je člen statutárního orgánu, který právně jednal za právníckou osobu, zavázán sám. Osoba, která se členem statutárního orgánu jednala a která byla v dobré víře, může na jednajícím členovi orgánu požadovat, aby splnil, co bylo ujednáno, nebo aby nahradil škodu (§ 440 ObčZ).²⁴

P. Čech a P. Šuk²⁵ se opatrně přiklánějí k názoru, že není možné dodatečně schválení jednání

jen jednoho člena orgánu podle § 440 ObčZ, když jich mělo podle zakladatelského právního jednání jednat více společně, protože to vyvolává množství ne zcela jednoznačně řešitelných problémů. Plédují pro to, aby jako způsob nápravy porušení pravidla čtyř očí, bylo uznáno toliko dodatečné splnění požadavku na pravidlo čtyř očí, tj. dodatečné projevení téže vůle za společnost dalším členem statutárního orgánu. Takové právní jednání může spočívat i jen v tom, že další osoby, jež měly jednat společně, v příslušné formě s takovým právním jednáním vyjadří souhlas, jenž však nemá povahu ratihabice. Pro svůj názor přinášejí radu argumentů. Ne však se všemi bez výhrad souhlasím.

Domnívám se, že je možný jak postup předestřený J. Lasákem, tak i zastávaný P. Čechem a P. Šukem a že záleží na tom, jak bude konkrétně v daném případě postupováno. Dále budu svůj názor blíže argumentovat. Postup, který nastiňují P. Šuk a P. Čech, nepochybně možný je a nikdo jej nikdy nezpochyboval, ba naopak. Nemá proto smysl přinášet další argumenty. Je však třeba vypořádat se s argumenty, které jsou uváděny proti názoru, že postup podle § 440 ObčZ v případě, že měli jednat společně dva členové statutárního orgánu, možný není.

Je přípustná ratihabice při porušení pravidla „čtyř očí“?

P. Čech a P. Šuk nejprve uvádějí, že zastupuje-li společnost pouze jeden člen statutárního orgánu, ačkoliv podle společenské smlouvy či stanov a podle zápisu v obchod-

Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu se podává, že důsledkem překročení zmocnění na základě plné moci nebo bez plné moci není neplatnost dotčeného právního úkonu, ale to, že zmocnitel není učiněným právním úkonem vázán.

17) Viz Svoboda, K. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 1048.

18) Melzer F. in Melzer, F., Tégl, P. et al. Občanský zákoník. Velký komentář. Sv. III. Praha: Leges 2014, s. 61.

19) Klang, H., Gschnitzer, F. (eds.). Kommentar zum Allgemeinen Bürgerlichen Gesetzbuch. Band IV. 2. Vydání. Wien: Österreichische Staatsdruckerei, 1951-1963, s. 834.

20) Dvořák, T. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, a.s., s. 538 a 542.

21) Lasák, J. in Lavický a kol. Občanský zákoník. I. Obecná část (§§ 1-654). Komentář. 1. vydání. Praha. C. H. Beck: 2014, s. 845.

22) Čech, P., Šuk, P. Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní). Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA PLYGON, 2016, s. 47 a násl.

23) Dvořák, T. op. cit. v pozn. 20, s. 538.

24) Lasák, J. op. cit. v pozn. 21, s. 845.

25) Čech, P., Šuk, P. op. cit. pozn. 22. s. 48, 49.

ním rejstříku zastupují společně alespoň dva členové statutárního orgánu, není jeho jednání přičitatelné společnosti (jeho projev vůle nelze považovat za projev vůle společnosti) a společnost nezavazuje (z takového jednání člena statutárního orgánu jí nevznikají práva a povinnosti) a v režimu obchodního zákoníku odkazují na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 265/2007 či sp. zn. 29 Cdo 4432/2013.²⁶ Uvedená argumentace je podle mého názoru ne zcela na místě. Odvolávat se na judikaturu k zavazování právnické osoby jednáním členů statutárního orgánu za účinnosti občanského zákoníku 1964 a obchodního zákoníku podle mého názoru nelze. Jednání statutárního orgánu (resp. jeho členů) bylo, jak je uvedeno výše, chápáno jako přímé jednání právnické osoby, zatímco podle nového občanského zákoníku jde o zastoupení. Nelze proto argumentovat tím, že se nevytvořila vůle právnické osoby, protože zástupce nevyjadřuje vůli zastoupeného, ale vůli svou a zastoupenému vznikají z právního jednání zástupce práva a povinnosti. Na tom nemůže nic změnit ani ustanovení § 151 odst. 1 ObčZ, podle něhož zákon stanoví, popř. zakladatelské právní jednání určí, v jakém rozsahu a jakým způsobem členové orgánu právnické osoby za ni rozhodují a nahrazují její vůli. Nic se však nestanoví o právním jednání právnické osoby, naopak z § 164 ObčZ výslovně vyplývá, že členové statutárního orgánu právnickou osobu zastupují, což není nic o nahrazová-

ní vůle právnické osoby. Sami autoři na str. 21 citované publikace uvádějí, že jde o zvláštní typ zastoupení. Souhlasím s tvrzením, že nelze předmětný projev vůle považovat za projev vůle společnosti. To ale nelze považovat za žádný projev vůle zástupce, i kdyby mohl jednat samostatně. Uvedený argument tedy považuji za lichý. Je tedy podle mne nepochybné, že projev vůle člena statutárního orgánu, ať je oprávněn jednat samostatně nebo jen společně s jiným členem stejného orgánu, projevem vůle právnické osoby není, a mělo-li jednat více zástupců společně, takové jednání, aniž by nastala další právní skutečnost, nepochybně právnickou osobu ani nezavazuje. Tím jsme se však dále neposunuli.

P. Čech a P. Šuk konstatují, že má-li společnost zapsaný způsob společného jednání více členy statutárního orgánu do obchodního rejstříku, není osoba, s níž bylo jednáno v dobré víře, a tudíž nemůže od člena statutárního orgánu požadovat, aby podle § 440 odst. 2 ObčZ splnil, co bylo ujednáno, nebo aby nahradil škodu, a takto jednajících členů nebude svým jednáním sám vázán.²⁷ Nicméně netvrdí, že to by mělo být překážkou ratihabice. Ratihabovat lze nepochybně i jednání zástupce, z něhož on sám zavázán není. Autoři se však nevyořadávají v této souvislosti s tím, že lze jakéhokoliv člena statutárního orgánu, který je povinen jednat s jiným členem společně, zmocnit k individuálnímu právnímu jednání podle § 164 odst. 2 ObčZ. Proč by ne-

Projev vůle člena statutárního orgánu, ať je oprávněn jednat samostatně nebo jen společně s jiným členem stejného orgánu, projevem vůle právnické osoby není.

mohla být třetí osoba v dobré víře, že člen statutárního orgánu jedná na základě takového zmocnění? Jak jsem však již uvedl, hlavně to vůbec není právně relevantní pro možnost dodatečného schválení jednání osoby, která jednala bez zmocnění nebo jej překročila.

Dále si autoři kladou otázku, zda lze vůbec schválit „*non negotium*“, za něž se jednání člena statutárního orgánu, kterému neschválí samostatné zástupčí oprávnění, považuje.²⁸ Zde zřejmě bez bližší argumentace vycházejí z dosavadního pojetí v obchodním zákoníku, kdy člen statutárního orgánu nejednal jako zástupce. Že takové jednání právnickou osobu nezavazuje, nezpochybnuji, ale závěr, že jde o *non negotium*, ano. Již z ustálené judikatury Nejvyššího soudu se podává, že důsledkem překročení zmocnění na základě plné moci nebo bez plné moci není neplatnost dotčeného právního úkonu (v terminologii nového občanského zákoníku jde o právní jednání), pouze to, že zmocnitel, resp. ten, za něhož jednala třetí osoba bez plné moci, není účinným právním úkonem vázán.²⁹ Je tedy zřejmé, že je-li člen statutárního orgánu zástupcem právnické osoby, není jeho jednání v rozporu se zapsaným způsobem jednání za právnickou osobu neplatným, a tudíž ani zdánlivým právním jednáním, jen právnickou osobu bez dalšího nezavazuje. Nevidím tedy žádný důvod, proč by takové právní jednání za právnickou osobu nemohlo být schváleno z důvodu, že zde žádné právní jednání není, když zde, jak plyne i z judikatury

26) Čech, P., Šuk, P. op. cit. pozn. 22. s. 47.

27) Čech, P., Šuk, P. op. cit. pozn. 22. s. 48.

28) Čech, P., Šuk, P. op. cit. pozn. 22. s. 48, 49.

24) Lasák, J. op. cit. v pozn. 21, s. 845.

25) Čech, P., Šuk, P. op. cit. pozn. 22. s. 48, 49.

26) Čech, P., Šuk, P. op. cit. pozn. 22. s. 47.

27) Čech, P., Šuk, P. op. cit. pozn. 22. s. 48.

28) Čech, P., Šuk, P. op. cit. pozn. 22. s. 48, 49.

29) Viz odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2007, sp. zn. 29 Odo 1635/2005 publikované ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek pod č. R 49/2008 či rozsudek ze dne 17. 4. 2012, sp. zn. 23 Cdo 1600/2010.

Nejvyššího soudu, evidentně je. Navíc se opět autoři nevypořádali s tím, že každý člen statutárního orgánu, v případě zavedení pravidla čtyř očí, může zastoupit právnickou osobu jako zmocněnec podle § 164 odst. 2 ObčZ, jehož neoprávněné jednání za právnickou osobu nepochybně dodatečně schválně je.

Použití § 440 ObčZ autoři zpochybňují i tím, že není jasné, kdo může takové jednání za společnost schválit, zda tak může učinit i zaměstnanec podle § 430 ObčZ, a tím, že ratihabice by mohla vést k nivelizaci vůle společníků projevové v zakladatelském právním jednání.³⁰ Samostatné jednání člena statutárního orgánu by prý takto mohl schválit i jemu podřízený zaměstnanec. Autoři si ale nekladou stejnou otázku (stejně jako J. Lasák) při rozboru možnosti zmocnit jednoho z členů statutárního orgánu při existenci pravidla čtyř očí k zastupování právnické osoby k určitému právnímu jednání podle § 164 odst. 2 *in fine*, kde se uvádí, že *vyžaduje-li zakladatelské právní jednání, aby členové statutárního orgánu jednali společně, může člen statutárního orgánu zastoupit právnickou osobu jako zmocněnec samostatně, byl-li zmocněn k určitému právnímu jednání*.³¹ Není ratihabice samostatného jednání k tomu neoprávněného člena statutárního orgánu věcně v podstatě totéž? Lze-li zmocnit jednoho z členů statutárního orgánu, který je podle zakladatelského právního jednání povinen jednat společně s jiným členem, k určitému právnímu jednání za společnost předem, jaké jsou

Bez projevu vůle zastoupeného ve vztahu k osobě, s níž člen statutárního orgánu jednal sám, nemůže k ratihabici dojít.

věcně důležitá pro to, že by stejné jednání nešlo schválit dodatečně. Existuje-li možnost individuálního zmocnění člena orgánu podle § 164 odst. 2 ObčZ, nelze podle mne dost dobře argumentovat nivelizací vůle společníků ani tím, že by mohl takové jednání člena orgánu schvalovat jemu podřízený zaměstnanec. Pak by to muselo platit i u zmocnění, které však autoři nijak nerozporují.

Za samozřejmé považuji, že k ratihabici může dojít jen za stejných vnitřních omezení existujících v dané právnické osobě, za jakých může dojít ke zmocnění. Od toho je třeba odlišit, jakým způsobem se „komunikuje“ ratihabice osobě, s níž člen statutárního orgánu sám neoprávněné jednal. P. Čech a P. Šuk v citované publikaci nikde neuvádějí, kdo může rozhodnout o tom, že má či může být člen statutárního orgánu, který je podle zakladatelského právního jednání povinen jednat společně s jiným, zmocněn k určitému právnímu jednání. Musí o tom rozhodnout statutární orgán, nebo stačí, že se na tom shodne tolik členů statutárního orgánu, kolik jich má společně jednat? Může člena statutárního orgánu zmocnit prokurista nebo jiná osoba oprávněná zastupovat podnikatele podle § 430 ObčZ? Autoři pouze uvádějí, že plnou moc uděluje společnost (obecně právnická osoba), a to v souladu se způsobem zastupování určeným zakladatelským právním jednáním a zapsaným v obchodním rejstříku, tedy se zachováním pravidla čtyř očí.³² S tím lze zajisté souhlasit, ale odpovídá to pouze na otázku, kdo je oprávně-

něn jednat za právnickou osobu při zmocnění, je-li přitom zastoupena členy statutárního orgánu. Souhlasím však s kritikou názoru T. Dvořáka, že plnou moc neuděluje jeden člen statutárního orgánu druhému,³³ neboť nejde o zastoupení druhého člena statutárního orgánu, ale o zastoupení právnické osoby.³⁴ Lasák, J.³⁵ k tomu uvádí, že z § 164 odst. 2 ObčZ plyne, že členové statutárního orgánu mohou udělit plnou moc jednomu z nich, bude-li zmocněn k určitému právnímu jednání. Dále se jak Čech, P. a Šuk, P.³⁶ na straně jedné, tak i Lasák, J.³⁷ na straně druhé shodují v tom, že ten člen statutárního orgánu, jemuž je plná moc udělována, může být i jedním z těch, kteří za právnickou osobu zmocnění udělují. Zajímavé je, že všichni autoři dovozují, že zmocnění k určitému právnímu jednání mohou členovi statutárního orgánu udělit jen členové statutárního orgánu, ač to z § 164 odst. 2 ObčZ výslovně neplyne, a nijak svůj závěr neargumentují.

Lasák, J. pouze rozebírá problém, kdo může rozhodnout o schválení jednání člena statutárního orgánu, došlo-li k porušení pravidla čtyř očí. Uvádí, že jednání musí schválit k tomu příslušný orgán právnické osoby, a neurčí-li zakladatelské právní jednání nebo zákon jinak, je tímto orgánem orgán se zbytkovou působností, kterým je zásadně statutární orgán podle § 163 ObčZ.³⁸ Neřeší však již, kdo a jak má učinit projev vůle ve vztahu ke třetí osobě, s níž bylo jednáno.

S argumentací nastíněnou Lasákem, J. lze podle mého názoru souhlasit, a to nejen v případech,

30) Čech, P., Šuk, P. op. cit. pozn. 22. s. 48.

31) Čech, P., Šuk, P. op. cit. pozn. 22. s. 44, 45.

32) Viz Čech, P., Šuk, P. op. cit. v pozn. 22. s. 44.

33) Viz Dvořák, T. op. cit. v pozn. 20 s. 542.

34) Viz Čech, P., Šuk, P. op. cit. v pozn. 22 s. 44.

35) Viz Lasák, J. op. cit. v pozn. 21 s. 846.

36) Viz Čech, P., Šuk, P. op. cit. v pozn. 22 s. 44.

37) Viz Lasák, J. op. cit. v pozn. 21 s. 846.

38) Viz Lasák, J. op. cit. v pozn. 21 s. 846.

**Připuštění
ratihabice je
nejen vhodné,
ale i praktické
a odpovídá
reálným potřebám
hospodářského
života.**

kdy jde o rozhodování o ratihabici, ale i když jde o rozhodování o zmocnění člena statutárního orgánu. K tomu se snad podle mého názoru sluší dodat, že může být sporné, zda není vyloučena ani horizontální, ani vertikální delegace této působnosti. Jiná však může být situace u zastupování společnosti při udělování plné moci nebo při oznamování ratihabice třetí osobě a zde neshledávám dostatek argumentů pro závěr, že se nemá aplikovat obecná úprava zastupování právnických osob plynoucí z občanského zákoníku a zakladatelského právního jednání. To je samozřejmě zásadní, neboť bez projevu vůle zastoupeného ve vztahu k osobě, s níž člen statutárního orgánu jednal sám, nemůže k ratihabici dojít.

Konečně Čech P. a Šuk P. argumentují tím, že kdybychom se na jednání jen jednoho člena orgánu dívali jako na jednání schopné ratihabice, museli bychom připustit, že ratihabice se prosadí zpětně k okamžiku, kdy ratihabované právní jednání vzniklo. Tento závěr je nepochybně správný. To by pak podle autorů znamenalo, že právní jednání sukcesivně učiněné za společnost společně jednajícími členy statutárního orgánu by tak společnost nezavázalo od podpisu dalších členů statutárního orgánu, nýbrž zpětně, kdy je podepsal první z nich. Takové řešení nepovažují pak za vhodné ani praktické a odporující již předválečné civilizaci.³⁹ Tento názor však nesdílím. Autoři podle mě v daném případě nerozlišují dostatečně mezi ratihabicí a sukcesivním jednáním společných zástupců. V případě sukcesivně společně jednajících zástupců nejde o ratihabici. To nezpochybňuji ani já, ani to nevrátil Lasák, J. Je samozřejmě, že v takovém případě jednání zástupců zaváže právnickou osobu až od okamžiku, kdy jednal poslední

z nich. Druhý člen statutárního orgánu není přece oprávněn bez dalšího k ratihabici. K ratihabici je oprávněna právnická osoba, resp. členové jejího příslušného orgánu, do jehož působnosti tato záležitost patří, ti musí rozhodnout, zda má být právní jednání ratihabováno, zatímco v případě sukcesivních jednajících zástupců tomu tak není (společně jednající zástupce nepotřebuje zvláštní souhlas právnické osoby k tomu, aby jako druhý v pořadí jednal).

Není mi také jasné, proč je ratihabice nevhodná, nebo dokonce nepraktická. Naopak. Za účinnosti občanského zákoníku 1964 a obchodního zákoníku, když se prosadil názor, že porušení pravidla „čtyř očí“ má ten následek, že se nevytvořila vůbec vůle právnické osoby, a současně nebylo možno udělit ani individuální plnou moc, ani jednání dodatečně schválit, vznikly v praxi paradoxní situace. Stávalo se např., že byla uzavřena smlouva o dílo, kterou za objednatele podepsal jen jeden člen statutárního orgánu místo dvou, statutární orgán objednatel smlouvu a postup člena orgánu schválil, a přesto smlouva nevznikla. V praxi se často dovolávala neexistence smlouvy ta smluvní strana, u níž nedostatek projevené vůle nebyl. Protože v této koncepci právní jednání vůbec neexistovalo, nešlo namítat, že se toho druhá strana dovolávat nemůže. Dodatečný podpis smlouvy druhým členem statutárního orgánu problém neřešil, protože v mezidobí bylo stejně plněno bez právního důvodu. Jsem proto názoru, že připuštění ratihabice je nejen vhodné, ale i praktické a odpovídá reálným potřebám hospodářského života.

Dospívám k závěru, že porušení pravidla „čtyř očí“ má za následek, že takové jednání právnickou oso-

bu nezavazuje, ledaže dojde k sukcesivnímu jednání druhého z členů statutárního orgánu, pak takové jednání zavazuje právnickou osobu od okamžiku, kdy bylo jednáno posledním se zástupců (tedy *ex nunc*), nebo dojde k jeho ratihabici právnickou osobou (za právnickou osobu jej schválí k tomu oprávněný orgán) a pak zavazuje právnickou osobu od jednání člena orgánu zpětně (*ex tunc*). Na rozdíl od Lasáka, J. se však domnívám (shodně s Melzerem, F.), že u jednajícího člena orgánu jde o překročení zástupčího oprávnění, nikoliv o jednání bez zástupčího oprávnění, protože daná osoba je oprávněna zastupovat právnickou osobu, nikoliv však sama, ale jen společně s jinou osobou. To však není právně významné, neboť § 440 ObčZ, který ratihabice upravuje, staví na roveň překročení zástupčího oprávnění a jednání bez zástupčího oprávnění. ♦

Tento příspěvek byl zpracován v rámci vědeckého fakulního projektu Interní grantové soutěže Fakulty mezinárodních vztahů VŠE v Praze, č. 22/2007 „Aktuální otázky práva kapitálových společností (s přihlednutím ke stávající doktríně, judikatuře a praxi)“.